

Merjünk ajándékká válni egymás számára

– beszélgetés Bőjte Csaba ferences szerzetessel –

– Úgy vélem, Bőjte Csaba mint magánember nem érthető meg semmilyen módon a ferences szerzetes, Csaba testvér nélkül. Az interneten, egy keresőprogramban a Bőjte Csaba keresőnévre 66 500 találat jelentkezik, eléggé sokan ismerik szerte a világban. Köztudott, hogy Kolozsvárott született, de gyermekeveit nem ott, hanem egy székely városban élte le.

– Igen, édesapám halála után Csíkszeredába költöztünk, és négy-öt éves koromtól ott laktunk. Így én magamat csíkiéknak, obinak, székelynek tartom. Amúgy apám is, anyám is csíki.

– Édesapja halála nagyon fontos mozzanat volt az ön életében. Órála megint csak sokan tudják, hogy bebörtönözték, és nem sokkal a kiszabadulása után meghalt. Miért került börtönbe?

– Az '56-os idők után nagyon sok ember reménykedett, és ő reményeit, álmait versben is megfogalmazta. Ez a vers elhangzott, néhányan hallgatták csupán, de valaki feljelentette. Abban az időben a műkritikát a belügy (a Securitate) gyakorolta, és ezért hét évet kapott. Ebből négy és felet leült Szamosújváron, aztán kijött, de rá két hónapra meg is halt.

– Miről szólt ez a vers?

– A reményről, arról, hogy most rossz dolgok vannak, hideg van, a farkasok üvöltenek, s talán eljön az az idő, amikor szép lesz minden, s addig ki kell tartani.

– Az édesapja tehát nem élte túl azt, ami a börtönben történt vele. Szamosújvár egyébként is az egyik legszigorúbb és leggonoszabb börtönök egyike. Milyen érzéseket váltott ki önből gyerekként az édesapja bebörtönzése, szabadulása és azután a halála?

– Minden egészséges fiúgyermek elolvassa a *Monte Cristo grófját* meg hasonló könyveket, és arra gondol, hogy bosszút kellene állni. Fájdalom és szomorúság volt látni más gyereket az apjával játszani, kirándulni vagy csak sétálni. Ekkor mindig azt éreztem, hogy van egy rendszer, amelyik elvette apámat. Értelmetlenül és céltalanul, mert ő nem volt rossz ember, csak őszinte: kimondta azt, amit mindenki gondolt.

Idővel beláttam, hogy ki ellen is irányulhat a bosszú, a rendszer ellen? Aztán megismertem pár embert, akik a barikád túlsó oldalán álltak, és rájöttem, hogy ők sem lettek nyertesei ennek az egésznek. Rájöttem, hogy az emberi butaság, balgaság, félelem szüli az ilyen és ehhez hasonló dolgokat. Akkor elhatároztam, hogy Istennek adom az életemet, és megpróbálom a legszegényebbeket, a legelesettebbeket oktatni, tanítani, hogy kevesebb verőlegényük legyen a szélsőséges hatalmaknak. Úgy gondolom, ha valaki kicsit művelt, tanult, nehezebben esik neki a másik apjának, nehezebben fog fegyvert, és lép az erőszak útjára.

– Ez tehát a kiindulópont. Hány éves korában született meg ez az elhatározás, és milyen lépcsői voltak? Az, hogy valaki Isten felé fordul, még nem jelenti azt, hogy papi pályára megy, azt meg talán még annyira sem, hogy szerzetessé válik.

– Középiskolás voltam, amikor rájöttem arra, hogy nem a sötétség ellen kell küzdeni, hanem fényt kell gyújtani. A sötétet nem lehet összefűrészelni, kilapátolni az ablakon, hanem egyszerűen elég egy kis gyertyát gyújtani. Nem az erőszak, a durvaság, a kegyetlenség a válasz az erőszakra, hanem a szeretet. Ma már úgy fogalmaznám meg, hogy más bűne nem jogosít fel arra, hogy én is bünt kövessek el. Mert minél több a bűn, annál nagyobb a sötétség, több az erőszak, s annál ke-

gyetlenebb a világ. Én tudatosan kerestem, keresem azt, hogy az ember jót tegyen, így tudatosan fordítottam a figyelmemet a papi pálya felé. Először csak szerzetes testvér akartam lenni, de a rendi előljáró Csíksomlyón azt mondta, hogy végezzem el Gyulafehérváron a teológiát. Abban az időben meg is fogalmaztam, hogy egy csók ideje körülbelül annyi, amennyi alatt egy ember éhen hal valahol a Földön, s úgy éreztem, hogy magammal foglalkozni önzőség, ha ennyi ember ilyen mélységesen szenved. Persze akkor még nem láttam, hogy mit is tudnék tenni azért, hogy a világ kicsit szebb legyen, hogy őszintébb legyen a mosoly az emberek arcán, de úgy éreztem, ha tanulok, és sokat imádkozom, Isten megmutatja, amit tennem lehet, vagy tennem kell.

– *Milyen pályára készült, amíg el nem határozta, hogy Isten felé fordul?*

– Nagyon szeretem a természetet, nagyon sokat kirándultam, és úgy gondoltam, hogy geológusként lenne lehetőségem arra, hogy kivonuljak a világból. Geológia és teológia között a különbség: az ég és a föld. Aztán megértettem, hogy a világból nem kivonulni kell, mert nem teremthetünk magunknak egy külön világot, hiszen Jézus is azt kérte, hogy ebben a világban legyünk valamilyen szinten kovász, fűszer, só, hogy ízt adjunk a mindennapoknak.

– *Valahol azt olvastam, hogy megszőkött, és úgy jelentkezett a ferencesekhez.*

– 1981–82 tájékán döntöttem el, hogy szerzetes leszek, de nem éreztem elég erőt hozzá, gondoltam, ez túl nehéz, túl magas, nem nekem való dolog. Kíváncsi voltam, tudnék-e úgy

élni, mint egy remete vagy egy szerzetes, egy istennek szentelt ember. Akkor otthagytam a munkahelyemet – autó-villamossági szerelő voltam –, és elmentem egy bányába, a Hargitára. Ki is költöztem, és egy évig ott éltem. A legelesettebbek, a legszegényebb emberek, a homokbányászok között akartam élni, dolgozni. Az az egy év nagyon meghatározó volt számomra.

Sokkal közelebb kerültem önmagamhoz, Istenhez és az Isten által teremtett világhoz is. Azt gondolom, minden fiatalnak, aki hivatásának kiválasztása előtt áll, jót tenne, ha valahol nagyon kemény helyen, kemény, durva emberek között dolgozna. Én nagyon sok jót tapasztaltam a durva bányászok között. Egy alkalommal beszakadt egy tárna, és becsípett egy férfit a föld, csak deréktől fölfelé lógott ki a kaolin alól (a Hargitán kaolint bányásztak). A bányászok odamentek, egy gerendát tartottak a fejük fölé, fölöttük egy hegy volt, s a többiek körmükkel, kezükkel ásták ki a társukat a föld alól. Ezek a durva, káromkodó, egymást folyton ugrató emberek ilyen nehéz helyzetben, életüket felkínálva az omlásnak, kimentették a társukat.

– *Azzal is számot kellett vetnie, hogy nem lesz saját családja. Ezt hogyan sikerült elintéznie önmagával?*

– Jézus azt mondja, aki érettem lemond apjáról, anyjáról, feleségéről, gyermekéről, annak százannyi lesz, s ráadásképp az örök élet. Én mindig azt gondoltam, négy-öt-hat, talán hét gyermekem lesz. Most van hétszáz, úgy érzem hát, hogy Jézus nem vezetett félre. Én úgy gondolom, többféleképpen lehet apa az ember. A test és a vér kívánságából születnek a gyermekek, de Szent József nem a test és a vér kívánsága szerint lett a Kisjézusnak az apja, hanem Isten akaratából. Ilyen józsefi értelemben érzem én magam apának, mert úgy gondolom, egy dolog egy gyermek fizikai életét elindítani, s megint egy dolog egy gyermek lelkét, szellemi világát megszülni.

– *Az, hogy az édesapja ilyen korán meghalt, befolyásolta-e valamilyen módon a gyerekekhez, az árva gyerekekhez való viszonyát? Apa nélkül nőtt fel, így megtapasztalta, hogy milyen az, ha az ember ki van szolgáltatva a sorsnak.*

– Miután édesapámat bebörtönözték, anyámnak nem adtak munkát. Azt mondták, ha elválik, akkor lesz munkahelye. Ezt ő nem tette meg, ami szegénységet, nyomorúságot jelentett. Gyermekkoromban nagyon sokszor megéltam azt, hogy nincs. Emlékszem, egyszer elmentem kirándulni, utána észrevettem, hogy anyám két-három éjszakán át egész éjjel varr, hogy a lyukat betömje. Így máskor kitaláltam, hogy én a buszban roszul vagyok, és nem tudok az osztálytársaimmal kirándulni menni. Ezek olyan tapasztalatok, amelyek nagyon fontosak voltak ahhoz, hogy megértssem, mit jelent az, hogy éhség, mit jelent az, hogy nincs. Persze édesanyám mindent megtett, hogy én ezt ne érezzem, de egyedül nevelt fel kettőnket a húgommal együtt. Így könnyebb beleélnem magam annak az embernek a helyzetébe, aki valamiben hiányt szenved, könnyebb szolidaritást vállalnom vele.

– *Mondta, hogy a szülei mindketten székelyek voltak, és hogy a Székelyföldön nőtt fel. Milyen képzetei voltak akkoriban Magyarországról? Ezt azért is kérdezem, mert tanulmányait részben Magyarországon végezte.*

– A magyarországiak ezt sosem fogják megérezni, mert mi valahol mindig úgy néztünk Magyarországra, mint a mennyországra. Valami nagyon szépre, az anyországra... maga a szó, hogy anya, olyan sokat jelent. Talán december 5-e is azért érintett olyan mélyen minket, mert valahogy egy anyától nem ezt várná el az ember. Fel kell építsük azt a Kárpát-medencei magyar tudatot, amelyet nem szabadnak szét a határok. Én úgy gondolom, hogy erre reális esélyeink vannak. Szovátán sikerült egy olyan gyermekvédelmi házat felépíteni, amelyben igazából csak a határok által szétszabdalt magyarság magánembereinek adománya van benne. Engem ez rengeteg erővel és optimizmussal, reménytel tölt el. 2002-ben a magyar püspökkari konferencia gyűjtést szervezett itt, Magyarországon. Azt mondták a gyerekeknek, hogy osszák meg a kenyérüket az éhező erdélyiekkel, azt szerették volna, hogy a magyarországi ministránsok uzsonnájuknak egy részéből vagy annak az árából segítsék az erdélyi gyerekeket, hogy nekik is legyen uzsonnájuk. Mindenki arra gondolt, hogy pár százezer forint fog összegyűlni, ehhez képest 14 millió forintot kaptunk. Szovátán vettünk egy ingatlant, elkezdődött a fejlesztés, a beruházás, és most elkészült ott egy 900 négyzetméteres, lakrészből, ebédlőből, közösségi termekből álló ház, amelyben több mint 80 gyerek lakik. Ősszel volt az átadása, ez az épület a magyar szolidaritásnak, a magyar nemzet összetartozásának a jele, mert nemcsak magyarországi meg erdélyi pénzek vannak benne, hanem felvidéki és kárpátaljai egyszerű emberek adománya is – egyetlenegy forint vagy lej állami pénz nélkül épült fel.

– *Picit menjünk vissza ahhoz a ponthoz, amikor elvégezte a tanulmányait, pappá szentelték, és el kellett indulnia ezen a pályán. Merrefelé indult, merrefelé vezetete, ha úgy tetszik, a gondviselés, ha úgy tetszik, a Jóisten?*

– Szent Ferenc a maga egyszerűségével, természetességével engem nagyon megfogott. Isten komikusának, zsonglőrjének, trubadúrjának tekintette saját magát, nem akart nagy dolgokat csinálni, de szeretett volna szabadon, tisztán élni, mint az ég madarai. Én '82-ben jelentkeztem Csíksomlyón az akkori ferences provinciálisnál. Akkor még illegális dolog volt szerzetesnek lenni, ő titokban elküldött Gyulafehérvárra, és továbbra is tartottuk a kapcsolatot a ferences rendtartománnyal. 1989-ben kezdtem el a noviciátust, már fel-

A szovátai gyermekotthon

szentelt papként, és mindjárt le is tettem az örök fogadalmat.

– *Milyen volt az első szolgálati helye?*

– Első utam egy Kolozsvár melletti kis faluba, Székere vezetett. Az első szentmisémre írtam egy három oldalas nagy beszédet. Hat néni és egy bácsi volt az egész templomban, az őszi melegben, a betakarítás után ők is olyan álmosak voltak, hogy talán el is aludtak. Kijöttem a templomból, és azt kérdeztem, de hát Uram, hat évet tanultam, cölibátust fogadtam, most akkor ez hogy van? Akkor Jézus mintha megveregette volna a vállamat, hogy nézd, fiam, te lehet hogy hat évet tanultál, de én meghaltam értük a kereszten. Ez olyan jó oktatás volt nekem, hogy attól fogva tudom, hogy ez az egész világ a Jézus Krisztusé, ő a jó pásztor, és én vagyok a pulikutya. Ő sokkal többet fektetett ebbe a világba, mint én, ne akarjam én mozgatni a világot, azt bízom rá, és azt, amit meg rám bíz, szorgalmasan végezzem el. Így indult. A '89-es változásokat már Dézsen éltem át. Akkor volt, hogy első alkalommal felvettem a szerzetesi ruhámat, és elmentem sétálni. Azt hiszem, ez 1989. december 22-én történt, Ceaușescu még a helyén volt. Akkor nem sok pap járkált az utcán, engem elkaptak a tüntetők, hogy áldjam meg a tömeget. Felvittek a dézsi polgármesteri irodába, ahol addig szóba sem álltak velem. Ekkor viszont hatalmas örömmel, ovációval fogadtak, hogy menjek már ki az erkélyre, és nyugtassam meg a tömeget. Tenger ember volt a főtéren, sár volt, esett az eső, s akkor azt mondtam, hogy Isten ajándéka a szabadság, és köszönjük meg ezt Istennek, ne szennyezzük be se erőszakkal, se vérrel. Elkezdtem a Miatyánkot, és olyan döbbenetes volt, hogy ez az óriási tömeg térdre borult. Ott a sárban, az esőben. Minden további nélkül mindenki mondta, románul és magyarul is. Nagy-nagy élmény volt látni azt a katarzist,

hogy széptomlott a kommunizmus, de nem azzal kezdik, hogy beverik az ablakokat, hanem térdre borulnak a sárban, esőben, és egymás kezét fogva románul, magyarul imádkoznak.

– *Dézs egy olyan korszak, amelyben azóta sokan csalatkoztak. A dolgok talán nem arra mentek, amerre azok a napok ígérték.*

– Ha bejönne ide egy kutyus, s én lehajolnék, szépen szólnék hozzá, valószínűleg csóválná a farkát, hozzám dörgölné, negyedóra múlva már vígan játszanánk, s egy jóbaráttal gazdagabb lennénk. Ugyanaz az állat, ha bejön, és én elkezdek kiabálni vele, akkor megpróbálja megharapni a bokámat. Hogy mi jön abból az emberből, abból az állatból elő, nagyon sokszor tőlünk

függ. Hadd higgyem azt, hogy az emberiség igazi arca, Isten által megáldott arca talán decemberben, a forradalom alatt nagyon szépen megmutatkozott, és benne van minden emberben ez a tiszta, nemes, őszinte arc. Látom Déván is, hogy az, hogy egy utcagyerekből mi jön ki, mennyire tőlünk függ. Az a gyerek, aki más-hol teljesen kezelhetetlen, istenátka, az nálunk, ha az ember ölbe veszi, kétszer megpuszilja, kezes bárányává és a közösség hasznos tagjává válik.

– *Eljutottunk Dévához. Mikor kezdődött ez a munka, és mi adta az ötletet?*

– '92-ben helyeztek Dévára. Amikor az ember nem teljesít, vagy nincs a munkájának eredménye, akkor szeretetet kell bele fektetni, és akkor az termővé válik, gyümölcsöt terem. Ha van egy gyerek vagy felnőtt, aki látszólag haszontalan, parlagos, szikes talaj, ha tudom szeretni tiszta szívvel, ha meg tudom ajándékozni, akkor az gyümölcsöt fog teremni. Én azt gondolom, hogy csak az ajándékozó szeretet tudja az embert, a világot jobbá tenni. Déván a kezdet kezdetétől ezt próbáltam megtenni. Azt a gyereket, aki eljött hozzánk és koldult, behívtam, hogy menjen, zuhanyozzon le, válasszon magának egy ruhát, aztán jöjjön ebédelni, végül este haza-

küldtem. Logikus, hogy ha az ember nyitott valaki felé, akkor az a nyitott ajtón bejön. Ha bizalmat kap, akkor próbál nem visszaélni a bizalommal.

– *Óriási méreteket öltött a munkanélküliség olyan településeken, városokban is, ahol korábban az ipar virágzott, ahol rengeteg embernek volt megélhetése. Déva, gondolom, ebből a szempontból sem kivétel. Ott is rengeteg lehetett az olyan nehéz sorsú gyerek, akinek már a szülei is szegénysorba kerültek.*

– Ezt nem lenne szerencsés leegyszerűsíteni. Biztos, hogy Déván is, de azt hiszem, hogy Budapesten is, mindenütt vannak emberek, akik kiszorultak a körből, akik le vannak írva, akik úgy érzik, hogy nincs esélyük. Déván és környékén összeomlott a kommunista ipar, nagyon sok szegény sorsú gyerek volt vagy van sajnos még most is. A mai világ nagyon komplikált, nehéz munkahelyet találni, nehéz ebben a helyzetben kiigazodni, könnyen elesik az ember. Ha levesszük ilyenkor a válláról a terhet, akkor könnyebben boldogul, előre tud haladni. Egy nagyon fontos dologra jöttem rá tizenhárom év alatt: hogy jót tenni jó. Jót tenni, jóságosnak lenni, ajándékot adni: tiszta, nemes öröm. Én azt gondolom, hogy az emberiség, ha előrehalad, mind többen leszünk nyitottak arra, hogy ilyen és ehhez hasonló örömeknek hódoljunk. Nagyon jó lenne, ha mernénk ajándékká válni egymás számára. Hihetetlen, szédületes távlatok lennének az emberiség előtt, ha mernénk minél többen rálépni a szeretet útjára. Egy új és magasabb rendű emberi civilizációt lehetne megteremteni. Verne Gyula még csak álmodott arról, hogy milyen lesz, amikor repülni fognak az emberek, miért ne lehetne arról álmodni 2005-ben, hogy milyen lesz ez a világ, amikor a szeretet fogja mozgatni az emberek szívét.

– *Ez nagyon szépen hangzott, nehéz is folytatnom a beszélgetést. Mégis vissza kell térni, ha úgy tetszik, a földre. Úgy hírlik, a dévai alapítvány úgy kezdődött, hogy egy rozsdás lakatot saját kezűleg vert le. Azt is tudjuk, hogy Déván nem egyszerűen csak a szegény sorsú gyerekek anyagi megsegítése zajlik, hanem ott bizony óvoda, iskola, oktatás van, még hozzá magyar nyelvű. Ezeknek a feladatoknak az ellátását nyilván meg kellett szervezni, s abban sem vagyok egész biztos, hogy ezt az államhatalom mindig jó szemmel nézte.*

– Persze, az élet is, a hatalom is meg akarja néha az embert félemlíteni. Nekem az volt mindig a taktikám, hogy ha valamire azt mondták, hogy nem szabad, akkor azt mondtam, adják írásban. '93-ban elmentünk a legközelebbi román iskolába a gyerekeinkkel, hogy beíras- sam őket magyar tagozatra. Mondták, hogy ott nincs ilyen, de mi tudatosan oda mentünk. Akkor emlékszem, jött a megyei főtanfelügyelő, hogy mit képelek én, be-

Déva

fog zártni, de én azt mondtam, hogy uram, én megértem, hogy nem lehet magyarul tanulni Romániában, de tessék ezt írásba adni. Amikor a kolostorba költöztünk be illegálisan, mert nem a mi épületünk volt ('89-ben államosították), és megkérdezték, hogy képelem én ezt, azt mondtam, tessék írásba adni. Tessék leírni, hogy nem szabad. Ha az emberek eljönnek hozzám, hogy Isten nevében adjak egy tányér levest a gyerekeknek, mert nincsen mit adjanak neki enni, ha valaki leírja, hogy ezt nem szabad, akkor én ezt az embereknek meg tudom mutatni, hogy a rendszer nem engedi, és akkor nem fogom csinálni. Amíg nem írják le, addig én ezt fogom tenni, mert amíg nincs valami megtiltva, addig azt szabad. Ez egyfajta polgári engedetlenség volt, de logikus, hogy nem merték írásban tiltani, mert tudták, hogy én azt másnap szétküldöm a világba, hogy Romániában az egyház nem adhat egy tányér levest az éhező gyerekeknek. Hogy nem oszthatom meg a szobámat, a házamat, a konyhámat a szegényekkel. '89 után – ateizmus, kommunizmus után – nehéz volt a pártfunkcionáriusnak megérteni, hogy civil ember egyáltalán valamit akar. Állami monopólium volt a gyermeknevelés. Erre én elkezdem nevelni a gyereket, ráadásul még pap is vagyok, magyar is vagyok a tetejébe. Keresztül kellett gázolnom egy csomó akadályon. Elmondtam nekik, hogy én csak azt tudom adni a gyerekeknek, amim van. Ha nekem levesem van, akkor levest adok.

Ha én katolikus pap vagyok, akkor én a katolikus hitemet tudom nekik adni. Ha én magyar vagyok, akkor magyar szóval tudok tanítani.

Volt olyan, hogy próbáltak meggyőzni arról, hogy Szászváros ne csináljon óvodát, iskolát. Én is próbáltam elmondani a magam érveit, nyugodtan, higgadtan, de nem sikerült eredményt elérnünk. Én azt mondtam, úgy érzem, patthelyzet van, de Isten mindent meg tud oldani, álljunk fel, és imádkozzunk közösen. Felálltam,

és elkezdtem románul mondani a Miatyánkot. Néztek rám, furcsa volt nekik, de tény az, hogy szeptemberben kellett volna beírni a gyerekeket az iskolába, februárban ültünk le beszélgetni, márciusban már beírták a gyerekeinket a magyar osztályokba. És szerencsére azóta is működnek. Meggyőződtek arról, hogy nem bántani akarunk, nem valaki ellen megy ez az egész dolog, hanem minden gyümölcsfa a maga gyümölcsét tudja megteremni. Ha egy körtefa mellett egy ribizlibokor is megtermi a gyümölcsét, attól nem lesz a körtefa kisebb. Ugyanabból az anyagból teremtett bennünket az Isten, és végül is testvérek vagyunk.

– *Elmesélte már a szovátai gyermekotthon történetét, de elmondhatjuk, hogy 2005 az az év, amikor a tízedik ilyen intézmény is létrejött Romániában. Ez egy hatalmas vállalkozás, nyilván rengeteg résztvevővel, rengeteg segítővel. Mit tapasztal, mennyire könnyen talál segítőket, résztvevőket ehhez a munkához?*

– Gyerekkoromban sokszor játszottam kergetősdit. Volt valaki, aki megérintett bárkit a játszók közül, és akkor az illető megmerevedett, aztán volt egy másik kergető, aki ha hozzáért, életet adott neki, és az a valaki újból tudott szaladni. Én úgy érzem, nagyon sok ember meg van most merevedve, meg van fagyva, nem mer álmodni. Nekem

az a feladatom, hogy odamenjek, megsimogassam, s azt mondjam, hogy tudjátok ti ezt csinálni, csak csinálgassátok szépen. Ez a tíz ház tényleg a Szent Ferenc Alapítvány háza, de valamilyen módon mégis mindegyik ház annak a falunak, annak a vidéknek a háza, ahol van. Torockón vagy Zsombolyán is olyan jó látni, hogy a polgármester többször megy hozzájuk, mint én, a helyi közösségből sokan összefognak, segítik a gyerekeket élelemmel, ruhával. Még az ortodox pap is vagy a rendőrparancsnok is elmegy hozzájuk, vagy ajándékot ad nekik. Fontos lenne, hogy minden vidéknek legyen egy olyan gyermekvédelmi háza, amely a szeretet és a jószág jegyében befogadja a bajban lévő gyerekeket és felzárkóztatja őket. Hogy is mondjam? Mi csináljuk, de mégsem mi csináljuk. Ha van valahol egy gyerek, aki azért sír, hogy vegyen már engem valaki ölbé, ne hagyjanak itt a sötétben, akkor egész biztos, hogy valahol van egy nő is, aki meg azért sír, hogy úgy ölbé vennék én is valakit, úgy eldédelgetnék már én is valakit. És egész biztosan van valahol egy ház is, amelyik azt szeretné, hogy a pókhálós csendjét fölverje a gyerekkacaj és a gyerekek jelenléte, s van valahol egy gazdag ember is, aki azt mond-

ja, hogy olyan szívesen támogatnék egy jóra való, tisztességes gyereket, hogy kibontakozzon, felnőjön. Én nem hiszem azt, hogy Isten megfélemlített volna valamelyik darabjáról is, erről az óriási puzzle-ról, erről a kirakós játékról. Ha én egy gyereket elküldök kirándulni, akkor én tudom, hogy mire van szüksége, és mindent berakok a hátizsákjába. Ha visszanezünk, a világ egy óriási kirakós játék, igaz, hogy a gonosz lények kicsit összekutyulták, de ha van bennünk alázat és türelem, akkor mindent szépen a helyére lehet rakni. Én azt szeretném, hogy Erdélyben és a Kárpát-medencében is mindenütt legyen gyermekvédelmi központ. Itt, Magyarországon is, a viszonylagos jómód ellenére több mint 25-30 ezer gyermek van állami gondozásban. Ez így van Kárpátalján is, a Felvidéken is, Erdélyben is. Romániában százezer olyan gyerek van, aki valamilyen szinten segítségre szorul, közülük hat-hétezer magyar származású. Logikus, hogy ha ezekhez a gyerekekhez egy román intézet fog lehajolni, akkor abban az intézetben azt adják nekik is, amijük van. Románná, ortodoxokká válnak azok a magyar gyerekek. Ha mi hajolunk le hozzájuk, akkor sikerül megtartani az identitásukat, a nemzeti-vallási integritásukat, tovább tudnak fejlődni. A vasutasok tudnak sztrájkolni, talán a postások is, de ezek a három-négy éves árva gyerekek soha nem fognak a jogaikért küzdeni, ezekért mi kell hogy küzdjünk. Még egy dolgot fontosnak látok hangsúlyozni, ez pedig a szolidaritás. Nem hiszek olyan államban, amelyik az összes szociális kérdést maradéktalanul meg tudja oldani. Nem hiszek olyan egyházban, olyan Bójte Csabában sem, aki meg tudja egy nagy intézményhálózzal ezt oldani. Igazából akkor lesz megoldva, ha minden ember a maga helyén szolidáris lesz. Ha minden falu a maga árvái felé szolidáris lesz, ha minden falusi, városi tanács észreveszi, hogy ez a gyerek már hetek óta, hónapok óta nem jár iskolába, netalán nincs cipője, ruhája, és lehajol hozzá. Az ember nevelhető, Isten selejtet nem teremtet, minden egyes gyermek Isten ajándéka, és merjünk az ilyen gyerekek felé lehajolni, átölelni őket és segíteni, hogy kibontakozzanak.

– *Még egy komoly kezdeményezésről kellene feltétlenül beszélnünk, a csángók iskolájáról, amely talán most már hamarosan el is készül.*

– 2005 januárjában voltam Moldvában, és mélységesen megérintett az, amit ott láttam. Nagyon fontos lenne, hogy sok ember elmenjen oda, saját szemével lássa, hogy a XXI. században még vannak olyan magyar falvak, amelyek középkori feudális szinten állnak. Ha az ember elbeszélget egy tanárnővel, aki azt mondja, hogy ő huszonnégy éve ebben a faluban tanít, és azóta még egyetlenegy gyerek sem ment kilencedik osztályba, akkor nagyon-nagyon el lehet gondolkodni. Hogy lehet az, hogy van olyan

magyar falu a térképen, ahol még soha senki nem végzett szakiskolát, líceumot, nemhogy egyetemet, főiskolát? Ahol nincs talán egy nyom aszfalt, nincs fürdőszoba, vízvezeték, nincs polgármesteri hivatal, orvosi rendelő. Utánajártam, és kiderült, hogy van közel százezer olyan ember a Kárpát-medencében, a moldvai csángók, akik még beszélnek magyarul, és nagyon rászorulnak a mi segítségünkre. Én azt mondtam, hogy szeretném az ő hangjukat felerősíteni, az ő sanyarú helyzetükről a hírt eljuttatni minél több emberhez. Azt mondták, szeretnének egy iskolát. Nem az a kérdés, hogy románul tanul-e a gyerek vagy magyarul, hanem az, hogy egyáltalán tanul, vagy nem tanul. A kérésre én próbáltam pozitívan reagálni, és több javaslat szerint Rekecsinben volna lehetőség kialakítani egy iskolaközpontot – ez az egyik legnagyobb csángó közösség központja, itt van polgármesteri hivatal, út, ivóvíz, gáz, fűtő. Elindult ennek érdekében egy gyűjtés és a tervező munka is. Alig várom, hogy végre jöjjön a tavasz, remélem, addigra meglesznek az engedélyek is, és annyi pénzünk már van is, hogy elkezdhetjük az építkezést. Remélem, hogy ősszel akár már kész is lesz az új épület, és akkor akár ott adhatok legközelebb interjút.

– *Úgy legyen! Hogyan zajlik a dévai otthonban és a többi otthonban is egy-egy jelentős ünnep?*

– Karácsony környékén és húsvétkor nagyon sokszor a gyerekeimmel együtt elmegyünk a szegényekhez. Ez nagy élmény. Húsvétkor is, amikor elmegyünk a fiúkkal locsolni. Az ember kimegy a nyomornegyedbe, odaáll a vak koldusasszony elé, aki ott ül örökké a piacon, és az ember elkezd mondani: Virágszál, el akar száradni, szabad-e locsolni? És az a néni elpirul, és a fogatlan szájával rámosolyog...

Szilveszter estéjén is kimegyünk az állomásra a gyerekekkel, viszünk kávé, teát, süteményt. Ott vannak a hajléktalanok, megkérdezzük tőlük: Bácsi, hova megy? Ők azt mondják: Fiam, én nem megyek sehova és nem is jövök sehonnán, én csak vagyok. Leülünk melléjük, kitöltjük a kávé, elbeszélgetünk velük. Ezek szép és nagyon fontos pillanatok. Én Déván is legtöbbször az örömszerzés örömeivel szeretem megajándékozni a kollégáimat és a gyermekeket is. Mert nagy dolog ajándékot kapni, de még nagyobb ajándékot adni, ajándékká válni.

Erős László

(A Kossuth Rádió Névjegy című műsorában 2005. december 25-én elhangzott interjú szerkesztett változata.)